

Kadınları Linux Kullanmaya NASIL Teşvik Edersiniz

Yazan:
Yazan: Val Henson
<val (at) nmt.edu>

Çeviren:
Pınar Yanardağ
<pinar (at) comu.edu.tr>

Ekim 2005

Özet

Bu makalede, Linux toplumunda, kadınlara yönelik bazı önyargılar ve zorluklar açıklanmış ve bu zorlukları belirlerken kadınları ortaklığa teşvik etmek için muhtelif stratejiler incelenmiştir.

Konu Başlıkları

1. Giriş	4
1.1. Hedef Kitle	4
1.2. Sorun ne? Cinsel ayrımcılık öldü!	4
1.3. Yazar hakkında	5
2. Niçin Linux'la ilgilenen çok az kadın var?	6
2.1. Kadınlar kendilerine daha az güveniyor	7
2.2. Kadınlar arkadaşlık ya da danışmanlık için daha az fırsata sahipler	7
2.3. Kadınların erken yaşlarda cesaretleri kırılıyor	8
2.4. Bilgisayarcılık sosyal olmamak olarak algılanıyor	8
2.5. Dişi rol modellerinin olmayışı	8
2.6. Oyunlar, sınıflar erkeklere göre yapılmış	9
2.7. Reklamlar, medya bilgisayarların erkekler için olduğunu söylüyor	9
2.8. İş-yaşam dengesi kadınlar için daha önemli	9
2.9. Kadınların özellikle Linux'tan uzak durmasının nedenleri	9
3. Kadınları Linux'a teşvik etmek için yapılması ve yapılması gerekenler	9
3.1. Cinsel ayrımcı şakalar yapmayın	10
3.2. Cinsel ayrımcı şakalara karşı çıkın	10
3.3. İnsanlara argo sözcüklerle hitap etmeyin	10
3.4. Biraz saygı gösterin	10
3.5. Klavyeyi almayın	11
3.6. Emir vermeyin, açıklayın	11
3.7. Kadınlara asılmayın	11
3.8. Arkadaşça davranın	11
3.9. Bilgisayar bilimlerinde kadınların eksikliğinden şikayet etmeyin	12
3.10. Kadınları bilgisayar bilimlerine teşvik edin	12
3.11. Kadınlar geldiği zaman gözünüzü dikmeyin ve işaret etmeyin	12

3.12. Yeni gelenlere kibar davranın	13
3.13. Kadınlara basmakalıp düşüncelerle yaklaşmayın	13
3.14. Kadınlara normal insanlar gibi davranın	13
3.15. Çok fazla eleştirmeyin	13
3.16. İltifat edin	14
3.17. Sadece erkek konuşmacıları davet etmeyin	14
3.18. Kadınları konuşmaları için davet edin	14
3.19. Hep belli konuları konuşmayın	15
3.20. Daha geniş alanlar hakkında tartışın	15
3.21. Katılımı zor toplantılar düzenlemeyin	15
3.22. Toplantılara katılımı kolaylaştırmaya çalışın	15
3.23. Yeni katılan insanlara hoş karşılanmamış hissettirmeyin	15
3.24. İnsanlara kaynaşmaları için yardım edin	16
3.25. Kız arkadaşları ya da eşleri küçümsemeyin	16
3.26. Kız arkadaşlara ya da eşlere özgür insanlar gibi davranın	16
4. Ama bunu yapmam!	16
A. LinuxChix	18

Bu çevirinin sürüm bilgileri:

1.0	Ekim 2005	PY
İlk çeviri		

Özgün belgenin sürüm bilgileri:

1.1	2002-10-29	VH
Küçük eklemeler, yazım hatası düzeltmeleri		
1.0	2002-10-25	JYG
Geçerlilik hataları düzeltildi, lisans, özet, sürüm numaraları vs. eklendi.		
.9	2002-10-01	VH
İlk sürüm		

Telif Hakkı © 2002 Val Henson – Özgün belge

Telif Hakkı © 2005 Pınar Yanardağ – Türkçe çeviri

Yasal Açıklamalar

This document may be reproduced or distributed in any form, without prior permission, provided that all such copies or distributions include this copyright statement and the warranty disclaimer contained in this paragraph. This document is provided on an "AS IS" basis only, with no warranties, express or implied. All usage of the information in this document is at your own risk.

BU BELGE "ÜCRETSİZ" OLARAK RUHSATLANDIĞI İÇİN, İÇERDİĞİ BİLGİLER İÇİN İLGİLİ KANUNLARIN İZİN VERDİĞİ ÖLÇÜDE HERHANGİ BİR GARANTİ VERİLMEMEKTEDİR. AKSİ YAZILI OLARAK BELİRTİLMEDİĞİ MÜDDETCİ TELİF HAKKI SAHİPLERİ VE/VEYA BAŞKA ŞAHISLAR BELGEYİ "OLDUĞU GİBİ", AŞIKAR VEYA ZİMNEN, SATILABİLİRLİĞİ VEYA HERHANGİ BİR AMACA UYGUNLUĞU DA DAHİL OLMAK ÜZERE HİÇBİR GARANTİ VERMEKSİZİN DAĞITMAKTADIRLAR. BİLGİNİN KALİTESİ İLE İLGİLİ TÜM SORUNLAR SİZE AİTTİR. HERHANGİ BİR HATALI BİLGİDEN DOLAYI DOĞABİLECEK OLAN BÜTÜN SERVİS, TAMİR VEYA DÜZELTME MASRAFLARI SİZE AİTTİR.

İLGİLİ KANUNUN İCBAR ETTİĞİ DURUMLAR VEYA YAZILI ANLAŞMA HARİCİNDE HERHANGİ BİR ŞEKİLDE TELİF HAKKI SAHİBİ VEYA YUKARIDA İZİN VERİLDİĞİ ŞEKİLDE BELGEYİ DEĞİŞTİREN VEYA YENİDEN DAĞITAN HERHANGİ BİR KİŞİ, BİLGİNİN KULLANIMI VEYA KULLANILAMAMASI (VEYA VERİ KAYBI OLUŞMASI, VERİNİN YANLIŞ HALE GELMESİ, SİZİN VEYA ÜÇÜNCÜ ŞAHISLARIN ZARARA UĞRAMASI VEYA BİLGİLERİN BAŞKA BİLGİLERLE UYUMSUZ OLMASI) YÜZÜNDEN OLUŞAN GENEL, ÖZEL, DOĞRUDAN YA DA DOLAYLI HERHANGİ BİR ZARARDAN, BÖYLE BİR TAZMİNAT TALEBİ TELİF HAKKI SAHİBİ VEYA İLGİLİ KİŞİYE BİLDİRİLMİŞ OLSA DAHİ, SORUMLU DEĞİLDİR.

Tüm telif hakları aksi özellikle belirtilmediği sürece sahibine aittir. Belge içinde geçen herhangi bir terim, bir ticari isim ya da kuruma itibar kazandırma olarak algılanmamalıdır. Bir ürün ya da markanın kullanılmış olması ona onay verildiği anlamında görülmemelidir.

1. Giriş

2002 yılında, Ottawa Linux Sempozyumu'nda, "LinuxChix Birds Of a Feather" oturumuna ev sahipliği yaptım. BOF sırasında ve konferans boyunca, aşağıdaki gibi bir dizi soruyla karşılaştım:

- "Kız arkadaşım Windows'tan nefret ediyor, onu Linux kullanmaya nasıl teşvik edebilirim?"
- "Hemen hemen hiçbir kadın, yerel Linux Kullanıcı Grubu'na katılmıyor. Bu durumu nasıl düzeltebilirim?"
- "Açık kaynak dünyasında neden daha fazla kadın yok?"

Şüphesiz, Linux dünyasındaki insanlar, daha fazla kadının Linux'la iç içe olmasından hoşnut olacaktır, ancak çoğu kişi neden bu kadar az kadının Linux'a ilgi duyduğunu ya da bu durumu nasıl değiştireceklerini bilmemektedir. Bu NASIL belgesi, zaten Linux dünyasında etkin ve onunla iç içe olan kadınların açıklamalarını, tavsiyelerini, düşüncelerini özetlemek için sarfedilen bir çabadır. Bu belge, LinuxChix BOF'a iştirak eden kadınların birebir yorumlarıyla başladı ve aylar boyunca orijinal BOF'taki daha birçok kadının yorumları da eklendi. Yani başka bir deyişle, bu belge, Linux'la gerçekten ilgili kadınların duygu ve düşüncelerini ifade etmektedir. "Bunu yapan" kadınları gösterirken, bizi şu anda bu camiada olmaya iten baskıların yanında, hala diğer kadınların niçin Linux dünyasını bıraktığına ya da hiç girmediklerine dair oldukça önemli sezgilere sahibiz.

Bu NASIL belgesinde, ana tema olarak, kadınların neden bilgisayar dünyasının dışında kaldıklarından, neden özel olarak Linux'tan uzak durduklarından ve kadınları Linux kullanmaya nasıl teşvik edebileceğinizden bahsedeceğiz. Umarız bu NASIL belgesi, daha fazla kadının Linux kullanmasına, kurmasına ve geliştirmesine yardımcı olacaktır.

1.1. Hedef Kitle

Bu belge daha çok, Linux'la ilgili daha fazla kadın görmek isteyen coşkulu Linux taraftarları için tasarlanmıştır. Belgenin hitap ettiği ikinci kesim de, Linux ve bilgisayarlarla aşırı derecede meşgul olan ve eğlenen, arada sırada oturup neden daha çok kadının kendileriyle aynı meraka sahip olmadığını düşünen kadın ve erkeklerdir. Umarız bu NASIL belgesinden, kadınların neden Linux'tan uzak durduklarına dair bir kavrayışa ve bu eğilimi nasıl tersine döndüreceğimize dair birkaç fikir sahibi olarak ayrılırsınız.

Bu NASIL belgesi, doğrudan, kadınların Linux'ta yetersiz olduklarını ya da kadınların Linux'tan uzak durarak daha iyi bir iş yapacaklarını düşünen insanlara karşı yazılmış bir belge değildir. Eğer şimdiden kadınların harici nedenlerle bilgisayarlardan ve Linux'tan uzaklaştırıldığına inanmıyorsanız, bu NASIL belgesi muhtemelen sizi ikna edemeyecektir (buna rağmen, araştırmanıza yardım edebilecek ilginç yollar bulmanıza yardım edebilir).

Bu NASIL belgesi, kesinlikle, erkek Linux'çuların, randevulaşmak için nasıl kadın Linux'çular bulabileceklerine yardımcı olmak için hazırlanmamıştır. Kadınlar ve Linux hakkındaki belli başlı çelişki şudur: genelde Linux'la ilgilenen daha fazla kadın olmasından endişeli olanlar genelde tesadüfen onlara ilk tekmeyi basanlar olur. Çoğu zaman, Linux'la ilgilenen daha fazla kadın olmasını isteyen erkekler de sırf tekme basmaktansa yeni bir kız arkadaş bulmak için bir fırsat olarak görürler! Bu NASIL belgesi, hangi davranışların kadınları Linux'tan defetmeye yarayacağını ve hangi hareketlerin Linux'a yaklaştıracaklarını açıklamaya çalışmıştır.

1.2. Sorun ne? Cinsel ayrımcılık öldü!

Çoğu zaman duyduğum bir düşünce: "Ne sorunu? Sorun yok! Cinsel ayrımcılık öldü! Kadınlar Linux'tan uzak duruyorlar, çünkü öyle istiyorlar!" Eğer siz de bu şekilde hissediyorsanız, bu düşüncenizi bu NASIL belgesini okumayı bitirdiğinizde değiştirebilirsiniz. Ben de gerçekten cinsel ayrımcılığın ölmüş olduğuna inanıyordum. Ancak kısa bir zaman sonra, bilgisayar e-posta listelerinde katılan birkaç kadınla birlikte ne kadar yanlış düşündüğümü anladım. Haftadan haftaya, kadınlar, kadın oldukları için nasıl ayrımcılık yapıldığına ve nasıl hakarete uğradıklarına dair yeni hikayelerle gelmeye başladılar. Ne bu hikayeler çok eski, ne de bu insanlar cinsel ayrımcılığın daha kabul edilebilir olduğu zamanlarda yetişmişler. Bunlar, bugünün kadınının günden-güne

tecrübeleri, daha güncel bir deyişle, cinsel ayrımcılıktan dolayı mesleklerinden defedilmeye çalışılan kadınların tecrübeleri. Bu kuramsal bir durum değil — birçok kadın, amirleri de dahil, kaba cinsel ayrımcılık vukuatları yüzünden işte ya da okulda bilgisayar alanını bırakıyorlar.

Günümüzün "modern" cinsel ayrımcılığına örnekler:

İlk ileti bir kadın tarafından, Sydney LKG e-posta listesine atılmış:

<http://lists.slug.org.au/archives/slug-chat/2001/October/msg00286.html>

Sonraki iletiler, sorunu "aşırı-gerilmiş dişi" olarak teşhis ediyorlar:

<http://lists.slug.org.au/archives/slug-chat/2001/October/msg00290.html>

<http://lists.slug.org.au/archives/slug-chat/2001/October/msg00312.html>

Deh! Sürpriz, onu defetmek için yeterli iki cevap geliyor:

<http://lists.slug.org.au/archives/slug-chat/2001/October/msg00313.html>

Başka bir kadından inanılmaz komik ve kahramanca bir cevap geliyor:

<http://lists.slug.org.au/archives/slug-chat/2001/October/msg00317.html>

İşaret edilen alaycılığa rağmen, iğrenç adam hala hızını alamıyor:

<http://lists.slug.org.au/archives/slug-chat/2001/October/msg00319.html>

Postayı alan bir adamdan harika bir cevap:

<http://lists.slug.org.au/archives/slug-chat/2001/October/msg00321.html>

Cinsel ayrımcılık hala hayatta ve evet, kadınları Linux'un dışına itiyor. Yukarıdaki iletilerdeki Linux kullanıcılarının kof, aptal ya da iyi niyetli ya da herhangi bir nedenden cinsel ayrımcı olarak etiketlenmemesini ve bu "aşırı-gerilmiş dişiler" hakkında şaka yaptıklarını savunabilirsiniz, ancak hareketlerinin bir sonucu olarak bu kadınlar Linux'u bırakıyor ve bu önlenmesi gereken bir durum.

1.3. Yazar hakkında

Val Henson bir Linux çekirdek geliştiricisi, LinuxChix'in aktif bir üyesi ve bir kadın. İlgi alanları: işletim sistemleri araştırması dahil, kadın ve bilgisayar bilimleri ve kaliteli bira. Bu NASIL belgesinin hazırlanmasına katkıda bulunanlar:

- Raven Alder
- Suzi Anvin
- Poppy Casper
- Claudia "Texchanchan" Crowley
- Steph Donovan
- Joy Goodreau
- Telsa Gwynne
- Amy Hieter
- Hanna Linder
- Anna McDonald
- Marcia Barret Nice
- Miriam Rainsford
- Carla Schroder
- Jenn Vesperman

- Jenny Wu
- Megan "Piglet" Zurawicz
- Safari
- Ve anonim olarak anılmayı isteyen daha birçoğu.

2. Niçin Linux'la ilgilenen çok az kadın var?

Kadınlar Linux'a özgü birkaç özel sebep de dahil olmak üzere, genel olarak bilgisayardan uzak durma sebepleriyle aynı nedenlerden Linux'tan uzak duruyorlar. Birçok mükemmel araştırma makalesi ve kitaplar bu konuyu derinlemesine incelediler, ancak biz sadece kadınların bilgisayardan neden uzak durduklarına dair genel bir özet çıkaracağız.

Kadınların bilgisayarla ilişkisini konu alan üç iyi ayrıntılı kaynak:

1. Jane Margolis and Allan Fisher tarafından yazılan "Kulüp evini açmak: Bilgisayarcılıkta Kadın":

<http://www.amazon.com/exec/obidos/ASIN/0262133989>

2. Bilgisayarcılık Anahtar Sözcükleri Listelerinde Kadınlar:

http://women.acm.org/search/key_list.php

(Bu listede bağları bulunan makalelerin hepsi olmasa da bazıları erişilebilir durumda.)

3. Dr. Ellen Spertus tarafından "Niçin Bu Kadar Az Kadın Bilgisayar Bilimci Var?":

<http://www.ai.mit.edu/people/ellens/Gender/pap/pap.html>

Öncelikle bilgisayar bilimlerinde neden çok az kadın olduğuyla ilgili genel iki açıklama üzerinde duralım:

- "Kadınlar bilgisayarlara ilgi duymuyorlar işte hepsi bu!"
- "Kadınlar erkekler kadar yetenekli değil."

"Kadınların bilgisayara ilgi duymaması" sorunuyla ilgili açıklama, aslında hiçbirşey söylememekle eşdeğerdir. Bu durum, "Gökyüzü neden mavi?" sorusuna, "Çünkü gökyüzü mavi" yanıtını vermekle aynı şeydir. Buradaki örtük fikir, kadınların genetik olarak bilgisayarlara ilgilenmeyen bir yapıya sahip olduklarıdır. Çok az insan bu durumu birçok yolla ima ederler ancak bunun da ardındaki mesaj "sadece yapamazlar" teorisidir. Eğer kadınların bilgisayarla ilgilenmemelerinin genetik olarak önceden belirlendiğini düşünmüyorsanız (ve umarım, kabul de etmiyorsunuz) öncelikle kadınları bu duruma iten çevresel faktörleri incelemekten başlamak gerekir.

Bu teorinin daha açık bir sürümü de "Kadınlar erkekler kadar yetenekli değil" düşüncesidir ya da daha alışılmış bir gerekçeyle — kadınlar genelde matematikte, uzaysal düşünmede ya da mantıkta erkekler kadar yetenekli değildir. *Newsweek* düzenli olarak, cinsiyete—bağlı zihinsel farklılıklar olduğunu iddia eden çalışmaları yayınlarken, hiçbir farklılık olmadığını iddia eden çalışmaları önemsemiyor. Sık sık, diğer araştırmacılar orijinal araştırmacıların yöntemlerinde buldukları yanlışlıkları ve noksanlıkları dile getiriyorlar, ancak bu hikayeler basında pek az yer buluyor. Örneğin, araştırmalar sık sık, kadınların bir şekilde, dil-bilim yeteneklerinin erkeklerden daha iyi olduğunu ortaya koyuyor. Bu durumu bir kanıt olarak ele alırsak, en azından basına göre, kadınlar genetik açıdan sözel konulara daha yatkındır. Aynı zamanda, araştırmalar, genç kadınların genç erkeklerle göre sözle ifadede daha fazla ödüllendirildiğini göstermiştir. Kadın ve erkek beyinleri arasındaki fiziksel farklılıklar (bu durum hala tartışmalıdır), kadınların ve erkeklerin arasında zihinsel farklılıklar olduğu anlamına gelmiyor. Halen genetik sebepli olanlarla çevresel sebeplerin sonucu olan farklılıkları ayırd etmek zorundayız. Sonuç olarak, eğer uzmanlara sorarsanız, cinsiyete bağlı zihinsel

farklılıklar hakkındaki tek görüş birliği, bir görüş birliği olmadığıdır. Bu alan, onyıllarca hatta yüzyıllarca ateşli tartışmalarla devam edebilecek, gelişmekte olan bir araştırmadır. (Kişisel olarak, kadınların ve erkeklerin doğuştan gelen, davranışlarında farklılığa yol açan genetik farklılıklara sahip olduğunu düşünüyorum. İnsanlar, son derece uyumlu yaratıklardır, bu yüzden genetik farklılıkların, çevresel farklılıkların yanında daha önemsiz olduğu konusunda şüpheliyim.)

Akılda tutulması gereken şeylerden biri de, benzer düşüncelerin; tıbbi bilimlerden eğitime, kadınların katılmaya başladığı her alanda ortaya çıktığıdır. Örneğin, kadınlar doktor olamazlardı, çünkü fiziksel olarak kırık kemikleri düzeltecek güce ve kan görmeye dayanabilecek cesarete sahip değillerdi ya da doktorun hastaya karşı tutumu uygun değildi. Bu iddialar, kadınlar en az erkekler kadar iyi doktorlara ya da öğretmenlere dönüşüne terk edilmeye başlandı. Belki erkekler bilgisayar bilimleri konusunda kadınlardan daha iyi olacaklardır, ancak tarih bu hipotezi desteklemiyor.

İnsan grupları arasındaki farklılıkları incelemek ve bu farklılıkların arkasındaki nedenleri görmek için Steven Jay Gould'un yazdığı *The Mismeasure of Man* kitabı iyi bir referans olacaktır. Bilim adamlarının, yüzyıllar boyunca insan grupları arasındaki beyin ve vücut farklılıklarını "ispat"lamalarına rağmen, yöntemlerinin ve elde ettikleri sonuçların çoğu yetersiz kalmıştır. Örneğin, Stephen Jay Gould, bir bilim adamının değişik ırklardan kadın ve erkeklerin kafatası kapasitelerini ölçme metodunu kullandığını belirtiyor (yani bir anlamda beyin hacmiyle zekayı ima ediyor). Daha sonra bu bilim adamı, kafataslarını, daha sıkıştırılabilir hale getirmek için keten tohumuyla paketleniyor ve hacimlerini ölçüyor ve erkeklerin kafataslarının daha büyük olmaya eğilimi olduğu hipotezini doğruluyor. Daha sonra bilim adamı, kafataslarının sıkıştırılmamış haliyle tekrar hacimlerini ölçüyor ve kafatasları arasındaki belirgin farkın yokolduğunu gözlemliyor. Kadınların ve erkeklerin beyin yapılarını konu alan araştırmaları okuduğunuzda yukarıdaki hikaye aklınızda bulunsun.

Artık kadınlar ve bilgisayar hakkındaki bazı genel yanlış anlamaları açıklığa kavuşturduk, şimdi kadınların Linux'tan ve bilgisayardan neden uzak durduklarına dair gerçek nedenlere bakalım. Kişisel olarak, aşağıda açıklayacağım eğilimler ve davranışlar, birçok kadının karşılaştığı durumlardır, başka bir deyişle, cinsiyet sosyalleştirmesinin sonuçlarıdır. Kadınların daha az atılgan olduklarını ya da herhangi başka birşeyi iddia ediyor değilim, yalnızca kadınları hakkındaki genel eğilime ve Linux kültürünün bu eğilimlerle insanların gözünü nasıl korkuttuğuna dikkat çekmek istiyorum. Bu arada vereceğim listedeki sebeplerin çoğu, katılımcı sayısı az olan bilgisayar veya bilimle ilgili gruplar için de aynen geçerlidir.

2.1. Kadınlar kendilerine daha az güveniyor

Kadınlar ciddi olarak, birçok alanda yeteneklerini küçümsemektedirler, özellikle de bilgisayar alanında. Bu konu hakkındaki çalışmalardan biri de *Bilgisayar Bilimlerinde Kadın Üniversite Öğrencileri: Deneyim, Özgüdümlü ve Kültür* adlı çalışmadır: <http://www-2.cs.cmu.edu/~gendergap/papers/sigcse97/sigcse97.html>

Örneğin, bilgisayar bilimlerinde yeni başlayan erkek öğrencilerin %53'ü kendilerini bilgisayar bilimleri derslerine oldukça hazır görürken, kız öğrencilerin %0'ı bu görüşe varmıştır. Ancak yıl sonunda, 7 kız öğrenciden 6'sı A ya da B ortalamasına sahip olarak ayrılmıştır. Tarafsız değerlendirmeler (ortalama dereceleri ya da programlamanın kalitesi ve hızı gibi) kadınların kendi düşündükleriyle bağdaşmıyor. Kişisel olarak daha önce de bu fenomenle karşılaştım: Aksini kanıtlayacak, diploma dereceleri, işle ilgili harcadığım zaman, bir programlama yarışmasında yüksek başarı ve bunun gibi objektif birçok delil olmasına rağmen, hala kendimi üniversitede en tepede hissetmedim. Şimdi geri dönüp baktığımda, aslında sınıfımdaki kendisini cesaretli, kendinden emin birçok erkekte daha iyi durumdaymışım.

2.2. Kadınlar arkadaşlık ya da danışmanlık için daha az fırsata sahipler

Diğer tüm disiplinlerde olduğu gibi, bilgisayar bilimlerinde de eğer soru sorabileceğiniz arkadaşlarınız ya da danışabileceğiniz bir topluluğunuz varsa, öğrenme işi daha kolay olacaktır. Ancak çeşitli sebeplerle, erkek-

ler genelde danışman olmaya eğilimliler ve diğer erkeklerle arkadaşlık yapıyorlar. Cinsi dengesizlik bilgisayar bilimlerinde daha da arttığından beri, kadınlar kendi ilgilerini paylaşan çok az kadın buluyor, hatta bazen hiç bulamıyorlar. Kadınlar arkadaş ya da danışacak birini bulabilseler bile, genellikle bir kadın için uyum sağlayabileceği bir topluluk bulmak çok zor oluyor. Birçok kadın, erkek olsaydılar şu an hala oturabilecekleri koltukları erkeklere bıraktılar.

Bunun geribeslemeli bir döngü olduğu açık, bilgisayar bilimlerinde az sayıda kadın, yine bilgisayar bilimlerindeki az sayıda kadına yol gösterebiliyor. Bu geribeslemeli döngünün, tüm şartlar eşit olduğu takdirde eğer erkek olsalardı bilgisayar bilimlerini bırakmayacak kadınların bilgisayar bilimlerini bırakmalarına sebep olduğuna dikkat edin. Bu önemli bir noktadır, çünkü genelde erkek sınıf arkadaşları, kadın taydaşlarının "yeterince iyi olmadıkları"ni varsayarlar. Kadınların kendilerini az takdir etmesi de, bu yanlış kanıyı desteklemektedir.

2.3. Kadınların erken yaşlarda cesaretleri kırılıyor

Bilgisayar bilimlerinde kadınlara yönelik sosyal baskı oldukça erken yaşlarda başlar. Okul öncesi çocukları bile, hangi işlerin kadınlar, hangi işlerin erkekler için olduğu konusunda görüşe sahiptir. Erken yaşlarda cinsel rolün toplumsallaştırılması hakkında mükemmel bir inceleme, Dr. Ellen Spertus'ın "Niçin Bu Kadar Az Kadın Bilgisayar Bilimci var?" makalesinde mevcuttur: <http://www.ai.mit.edu/people/ellens/Gender/pap/node6.html>

Bir kez, erkeklerin ve kadınların, özellikle doğuştan farklı davrandıkları şeklinde ele aldığınız zaman, sanki hiçbir kadın ayrımcılığa uğramıyormuş gibi gelir. Şüphesiz, eğer şanslıysanız, hiç kimse size doğrudan kız olduğunuz için bilgisayar bilimlerinde çalışamayacağınızı söylemez ancak sesinizi her yükselttiğinizde, yanınızdaki oğlan çığlıklarına devam ederken, bir yetişkin sizin susmanızı salık verir. Bu durum hayatın akışına baktığımızda bir handicap teşkil eder; yüksek sesle konuşmak ve ısracı olmak — örneğin, linux-çekirdek e-posta listesinde, düşüncenizi duyurmanın tek yoludur.

Bilgisayarlar ve kadınlar konusu için en çarpıcı önyargılardan birisi de, en azından A.B.D'de, aile bilgisayarının çoğunlukla kızların odasında değil de erkeklerin odasında durmasıdır. Margolis ve Fisher, *Kulüp Evini Açmak*'ın 22–24'üncü sayfalarında bu eğilim ve etkileri hakkında çarpıcı örneklerle yer vermişlerdir.

2.4. Bilgisayarcılık sosyal olmamak olarak algılanıyor

Bilgisayarlarla çalışmak, yalnız yaşayan ya da günlük insan ilişkileri olmayan insanların uğraşmış gibi algılanıyor. Kadınlar erkeklere göre, daha sosyal, yardımsever ve genel olarak insan etkileşimleriyle daha ilgili olarak kabul edildikleri için, bilgisayarılığın kadınlar için daha az çekici olduğu gözle bakılıyor. Bilgisayarcılığın, sosyal olmayan bir etkinlik olarak algılandığını vurgulamak istiyorum. Bir programcı için, etkin olarak sosyal olmamak göreceli bir başarı sağlıyor ve programcılık bu insanları insan ilişkilerinde daha az huzurlu kılıyorsa, bilgisayarılık da sizi yapabildiğiniz kadar sosyal yapacaktır. Üniversitedeyken, bilgisayara ayırdığım zamanımın çoğunu, okuldaki bilgisayar laboratuvarında en iyi arkadaşlarımla beraber geçiriyordum. Ve son günlerde, diğer programcılarla günden-güne irtibat kurabilmek amacı ile bazı işlerimi berberin şeklinde değiştirdim. Benim için, tek başıma program yazmak, etrafımda programım hakkında konuşabileceğim insanlar olduğu zmandan daha sıkıcı ve daha az yaratıcı.

Tuhaf bir şekilde, tartışmalı olarak bilgisayarılıktan daha az sosyal olan meslekler, kadınlara daha çekici geliyor. Roman ya da herhangi bir kitap yazmak, başarılı olabilmek için tek başına ciddi konsantrasyon gerektiren bir alandır. Muhtemelen, sosyal konularla ilgilenen, sadece bu iş için fırsat bulamayan yalnız yazarların durumu bu ilişkiye cevap olarak verilebilir.

2.5. Dişi rol modellerinin olmayışı

Bilgisayarlarla ilgili kadınlar şüphesiz mevcuttur, ancak çok az insan bir kadın bilgisayar bilimcisiyle tanışma fırsatı yakalar. Kadınlar, kendilerini daha da görünmez kılan bir alçakgönüllülüğe sahiptir. Anneler ve kadın okul öğretmenleri sürekli bilgisayarlar hakkında hiçbir şey bilmediklerinden yakınırlar. Sonuç olarak, kızlar, bilgisayarlarla etkileşimde bulunan ya da bu konuda kendinden emin bir kadın örneği olmadan yetişirler. Bilgisayar bilimlerindeki tüm kadınları, her zaman için, istemeseler bile mümkün olabildiğince görünür olmaları konusunda — tüm röportajları almaları gibi, teşvik etmişimdir. Bu konuda utangaç olabilirsiniz ancak reklamınızın yapılmasına izin vermekle, bir genç kızın hayatını değiştirebilirsiniz.

2.6. Oyunlar, sınıflar erkeklere göre yapılmış

Hepimiz hemen hemen tüm oyunların erkekler tarafından ve erkekler için yazıldığını biliyoruz. Hiç durmadan akan kan, şiddet ve gerçek dışı devasa göğüslü kadınlar içeren oyunlar, ama hey! eğer piyasa buysa sorun nedir?

Bilgisayar oyunları sanayiiyle ilgili bu sorunu tasvir edebilmem için en iyi yol, 2001 E3 oyun toplantısıyla ilgili bir Salon.com makalesinden bir hikaye anlatmak (http://archive.salon.com/tech/feature/2001/05/22/e3_2001/):

"Temel geliştirici takımın yaratıcı yöneticisi, neşeli bir şekilde Q.A takımının bir toplu tecavüz videosu izlerken bir hayat kadınıyla bir oyunun logosu üzerindeyken nasıl alay ettiklerini anlattı."

Bu konsferanstaki birkaç basit hikaye ve olaydan sadece biriydi. Şirket–destekli toplu tecavüz görüntüleyen bir sanayi nasıl olur da kadınları bilgisayar arenasının dışına atmaz?

2.7. Reklamlar, medya bilgisayarların erkekler için olduğunu söylüyor

Bir dahaki sefere bir bilgisayar reklamı gördüğünüzde, reklamdaki kişinin cinsiyetine dikkat edin. Büyük ihtimalle bu kişi bir erkektir. Sık sık, eğer bir bilgisayar reklamında bir kadın görüyorsam, bu kadınlar her zaman garip makyajlar yapan ve deri viniller giyen, genelde yardıma muhtaç bir aptalı canlandıran ve bilgisayarı nasıl kullanacağını göstermesi için bir erkeğin yardımına ihtiyaç duyan kadınlardır. Zaten genelde, onları bilgisayar kullanırken değil, bilgisayarın yanında dekoratif bir nesne gibi dururken görürsünüz. Filmler ve TV de bundan iyisini göstermez. Ne zaman bir kadın bir programcı olarak tarif edilse, ekran zamanının çoğu programcılık yeteneğini göstermekten çok kadının şekilli vücudunu ya da öpülesi dudaklarını göstermeye harcanır. Dikkate değer bir örnek vermek gerekirse: "Hackers" filmindeki Angelina Jolie.

Erkekler ve kadınlar sürekli "Erkekler bilgisayar kullanır, kadınlar kullanamaz" diyen medya imgeleri ile topa tutuluyorlar. Bu çeşit günlük beyin yıkamaların hakkından gelmez çok zor.

2.8. İş–yaşam dengesi kadınlar için daha önemli

Bilgisayarla iyi olmak, neredeyse tüm zamanınızı bilgisayar kullanarak ya da öğrenerek geçirmeniz olarak farzediliyor. Bunun da başka bir anlayışsızlık olmasının yanı sıra, kadınlar erkeklere göre, dengeyi sağlamak için kafalarını meşgul eden düşüncelere karşı daha iradeli davranırlar. Kadınlar sık sık, eğer bilgisayar işine girerlerse bu dengelerinin değişmez bir şekilde sarsılacağına inanıyorlar ve bu alandan kaçınıyorlar.

2.9. Kadınların özellikle Linux'tan uzak durmasının nedenleri

Linux geliştirmesi, programlamanın diğer alanlarına göre çok daha rekabetçi ve acımasız. Genelde kod yazarken alacağınız tek ödül (ya da en büyük ödül) statünüz ve ekranlarınızın tasvipleri olacaktır. Daha az rastlansa da, "ödülünüz" kırıcı bir hiddet ya da daha da kötüsü yanıtsızlık olabilir. Kadınlar rekabetçi ya da çatışmacı bir ruha sahip olmadıkları için, bu işe başlamak için daha az güvene sahip oluyorlar ve Linux ve açık kaynak dünyası genelde bilgisayarın diğer alanlarına göre daha zor kaldığı için uzak duruyorlar.

3. Kadınları Linux'a teşvik etmek için yapılması ve yapılmaması gerekenler

Kadınları Linux'a teşvik etmek için öncelikle yapmamız gereken şeyleri ve yapmayı bırakmamız gereken şeyleri öğrenmeliyiz. Sadece yapmamız ya da yapmamamız gereken şeylerin bir listesini yazmak yerine, her ikisini de barındıran konu hakkındaki fikirlerimizi "yapmalı" ve "yapmamalı" çiftleri halinde topladık. Bu önerilerden bazıları size aşikar gözükebilir ancak diğer insanlar için bazı maddeler bariz olmayabilir. Bu önerilerin her biri gerçek hayatta, bu fikirlere aşina olmayan insanlarla karşılaşılan sorunlar üzerine ele alınmıştır. Bu fikirleri gözardı etmeyi denemeyin — bunlar bu işle ilgili gerçek kadınların gerçek önerileri. Aynı zamanda, bu önerilerin çoğu cinsiyete bağlı değil, bu yüzden Linux'la tanıştırmak istediğiniz her tarz insan için yardımcı olacaktır.

3.1. Cinsel ayrımcı şakalar yapmayın

Cinsel ayrımcı şakalar, kadınları herhangi bir gruptan kovmak için kullanılan yollardan biridir ve bu tür şakalar birçok insanın sandığından daha çok yapılmaktadır. Birçok kez, bir adamın bu tür şakalar yapmadığını söylediğini ve saatler ya da dakikalar sonra aynı insanın hamile kadınlar ya da PMS hakkında espriler yaptığını gördüm. Bazen gerçekten de — örneğin, "sarışın esprileri" ya da "aptal kadın" şakaları gibi cinsel ayrımcı şakalar yaptığının farkına varmıyordu. Bazen de, eğer doğruysa ya da komikse (kime göre komik?), cinsel ayrımcı esprileri yapmanın normal olduğunu söylüyordu. Birçok insanın yanıldığı nokta, cinsiyete bağlı esprilerin, ki bu çoğunlukla kadınlar üzerine oluyor, içeriğine bakmaksızın birçok kadını sinirlendirecektir. Önce erkekler hakkında cinsiyetçi bir espri yapmak, sonra da kadınlar hakkında bir tane yapmak durumu kurtarmaya yardımcı olmayacaktır.

Kadınların çok fazla alingan olduğunu savunabilirsiniz (ve ben de sizinle aynı düşüncede olmayacağım) ancak öyle olsa da olmasa da, yorumlarınız ve esprileriniz kadınları uzaklaştırmaya yetiyor. Eğer istediğiniz bu değilse, lütfen cinsel ayrımcı espriler yapmayın. Eğer esprinizin cinsiyetçi bir espri olup olmadığını bilmiyorsanız, söyleyecek başka birşeyler bulun.

3.2. Cinsel ayrımcı şakalara karşı çıkın

Yerel e-posta listenizde ya da bizzat şahit olduğunuz cinsel ayrımcı esprilerden şikayetçi olun ve hoşunuza gitmediğini belirtin. Bu durumu kendinizi bir alay konusu yapmadan gerçekleştirmeniz çok zor olacaktır ancak aynı şeyi yapmak bir kadın için daha zor olacaktır. Kadınlar bu tarz şakalar gördüklerinde susmayı tercih ediyorlar, çünkü bu duruma itiraz edersek, anında aşırı-alingan, sinirli ya da bir feminist olarak adlandırılacağız,

Cinsel ayrımcı esprilerle başa çıkmanın en iyi yollarından biri de onlarla dalga geçmektir. Eğer herhangi biri, bir kadının teknik başarısı hakkındaki bir iletiye "o yalnız mı?" şeklinde yanıt veriyorsa, "Heyy, Jeff, hala yalnız OLDUĞUNA şaşmamak lazım" şeklinde cevap verin. Bir kadın ne zaman cinsel ayrımcı bir şakayla karşılaşsa, kendini sinirli, dışlanmış ve küçültülmüş hisseder. Ve bir kadın ne zaman bir erkeğin bu harekete karşı çıktığını görürse, kendini değerli hisseder.

3.3. İnsanlara argo sözcüklerle hitap etmeyin

"Cadalo" ya da buna benzer birçok kelime, kime söylendiğine bakılmaksızın insanları aşağılayıcı kelimelerdir. Linux geliştiricilerinin bu kelimeleri ne kadar rahatlıkla ve aleni bir şekilde kullandığını görene kadar ben de bu durumun bu kadar yaygın olduğunu düşünmüyordum.

3.4. Biraz saygı gösterin

Sadece etkilemek istediğiniz kadına değil, hangi yaşta ya da görünüşte olurlarsa olsunlar, tüm kadınlara saygılı davranın. Eğer öyle yapmazsanız, kadınlar onlara hakaret edeceğiniz ya da kötü davranacağınız hissine

kapılırlar.

3.5. Klavyeyi almayın

Bu yeni birşeyler öğrenen insanların başına sık sık gelen bir durumdur, ancak kadınlara daha çok olur. Birisi bir soru sorar ve cevabı vermek yerine klavyeyi alır ve komutu kendiniz yazarsınız. Bunu yapmayın! Bu durum öğrenmeyi daha da zorlaştırmasının yanında insanların kendilerini yardıma muhtaç ve aptal hissetmesine yol açar. Genel davranışınız, eğer insanlar gerçekten birşeyler öğrenmek istiyorlarsa, onlara öğrenmek için bir şans vermek olmalıdır. Örneğin eğer arkadaşınız bir yere gittiye ve siz de onun Apache ayarlarını yaptıysanız, belki de Apache ayarlarını nasıl yapacağını öğrenmeye çalıştığı halde, ona yardım etmek isterken zararlı olmuşsunuzdur.

3.6. Emir vermeyin, açıklayın

Birşeyleri sabırla anlatmak, doğrudan komutu yazıp gitmekten daha zor ve zaman alıcı olsa da, uzun vadede aynı soruyu tekrar tekrar soran insanlarla uğraşmaktan daha iyidir. Özellikle, eğer komutları kendilerinin yazmasına izin verirsiniz, kendilerini daha özgüvenli hissedeceklerdir.

3.7. Kadınlara asılmayın

Hakkında pek bilgi sahibi olmadığınız ya da neye benzediğini bilmediğiniz bir oyunun fanlarıyla ağzına kadar dolu bir barda olduğunuzu hayal edin. Hepsinin sizden daha uzun ve güçlü olduğunu, yarı anlaşılır bir dil konuştuklarını ve sporlarıyla tam anlamıyla ilgilenmeyen herkesi aşağıladıklarını düşünün. Şimdi de üzerinde "HİÇBİR SPORUN FANATIĞI DEĞİLİM" yazılı bir tişörtle bara girmek istediğinizi hayal edin. Bir dakikalığına düşünün. Nasıl hissedersiniz? Tedirgin? Ürkek? Farklı? Dışlanmış?

Artık yavaş yavaş, büyük bir erkek grubu içinde bir kadın olmanın ne demek olduğunu anlıyor olmalısınız.

Bu paragrafın başında bahsettiğimiz tedirginlik hissini aklınızda tutun. LKG'de ya da internetteyken, kadınlara yönelik yapılan her sataşmanın onlarda nasıl bir duygu bıraktığını anlayın: kadınları topluluğun dışına itilmiş, saldırı altında ve kusur işlerse soyutlanacakmış gibi hissettiriyorsunuz. Bu durumun spor fanatikleriyle çevrilmiş birisinin hissettiklerinden farkı yoktur. Gruba girmek istediği ve çabaladığı halde, onu gruptan izole etmek için çabalarsınız. Kadınlar, erkekler tarafından saldırıya uğrayacaklarına dair, sabit bir korku ve tedirginlikle büyümüşlerdir.

Her insan varlığı gibi, bir kadın da karakteri ile takdir edilmek ve arkadaş çevresi edinmek ister. Ancak, her seferinde randevu için soru sorulan e-postlar aldığı anda, kendisini grubun üyesi değil de, bir arzu nesnesi olarak görüldüğüne inanır ve böylece kendi mesleki yeteneğiyle başbaşa kalır.

Hazmetmesi zor ancak, Linux etkinliklerinde gözüken kadınlara sataşmamak zorundasınız. Büyük ihtimalle gerçek aşkı bulabilmeniz için tek şansınızı kaybetmeyeceksiniz ancak Linux dünyasına katılacak eğlenceli bir üyeye sahip olma şansınızı kaybedeceksiniz. Her halükarda hala gerçek aşka dair şansınızı kaybedeceğinizi düşünüyorsanız, kadınların ilk adımı atabilecek kadar cesaret sahibi olduklarını aklınızda bulundurmanızda yarar var. İlk fırsatta böyle bir işe kalkışmanız, daha sonradan bu işle ilgilenebilecek tüm kadınları da korkutacaktır.

Bu durum e-posta ya da IRC üzerinden tanıştığınız kadınlar için çifte etki yapar. "Yalnız mısın?" sorusunun histerik olarak esprili ya da nazik olduğunu düşünebilirsiniz ancak muhtemelen konuştuğunuz kadın bu cümleyi milyon kere duymuştur. Eğer niyetiniz gerçekten sadece şaka yapmaksa ve eğer zaten bir kız arkadaşınız varsa ya da evliyseniz — bunu yapmayın.

3.8. Arkadaşça davranın

Bizimle ilgilenilmediğinde, çoğu zaman kendimizi tamamen yoksayılmış hissederiz. Yeni bir gruba katılan kadınlar da, genelde erkeklerin istediği şeyleri isterler; iyi karşılanmış hissetmeyi, ortak ilgi alanlarında so-

hbet etmeyi ve arkadaşlar edinmeyi isteriz. Eğer bir kadın birşey söylüyorsa, arkadaşça bir tavırla dinleyin ve cevap verin. Karşılıklı olarak ilgilendiğiniz, konuşacak bir konu bulun ve bir sohbet başlatın. Bir kadın olduğu için, basmakalıpça bir düşünceyle, her kadının ilgi ve düşüncelerine sahip olduğunu farzetmeyin, bunun yerine, biraz dikkatli olun ve ilgilendiği şeyler hakkında ipucu toplamaya çalışın. Büyük ihtimalle, eğer Linux'la ilgileniyorsa, saç, makyaj ve film yıldızlarının dışında ilgi alanlarına sahiptir.

Bir çok kadın, tüm erkeklerin, kadınların bilgisayarlardan neden uzak durduğu konusunda konuşmaya kabiliyetli gözüktüğünden yakınıyorlar. Önemli bir konu olmasına rağmen, kadınlar bir gruba katılan ilk kadınlar olarak ne kadar "tuhaf" olduklarına dair konuşmak pek hoşlanırlar gitmez. Eğer bu konu hakkında çok meraklıysanız, öncelikle onun kendisini rahat hissetmesini bekleyin.

3.9. Bilgisayar bilimlerinde kadınların eksikliğinden şikayet etmeyin

Bilgisayar bilimlerinde kadınların eksikliği hakkında, heyecan verici ve denemeye değer bir alandan hariç tutulan kadınların bakış açısından bakarak yaklaşmak olumlu ve yararlı bir davranıştır. Bu duruma, yavan aşk hayatının sorumlusunu, bilgisayar dünyasında kadınların eksikliğine bağlayan erkeklerin bakış açısıyla yaklaşmak üzücü ve yararsızdır. Bilgisayar dünyasından bir kadını usandırmak ve defetmek için en iyi yol, kadınların eksikliğinden bu şekilde konuşmaktır. Aşağıda bir adamın, bu alanda kadınların eksikliğinden yakınıırken, onu dinleyen bir kadının dile getireceği genel birkaç tepki var:

- "Neyim ben, görünmez mi? Benim burada olduğumun farkında mı?"
- "Sadece yalnız erkeklere hizmet etmek için var olduğumu duymak güzel."
- "Dokunaklı. Çok öyle acınacak haldesinki."
- "Peki şikayet etmenin dışında başka birşey yapmaya ne dersin?"
- "Yine, sadece erkeklerin dinlediklerini sanıyor."
- "Bu alanda olmamalıydım, demek istiyorsun herhalde."
- "Benimle sorunun ne? Ben burdayım ve diğer kadınlar yok diye mi?"
- "O çok ben merkezci."
- "Bir kızarkadaşı olmamasına şaşmamalı."
- "Marketteki ciğer olmayı bırak, ciğer pirzolası oldum."

Gördüğünüz gibi, kadınların eksikliğinden mızırdanmak sadece kadınları kızdırmaya yetmiyor, bu işin içinde olan kadınları da ayrılmaya itiyor. Bu yolla hiçbir şekilde bir kadının sizinle randevulaşma olasılığını arttıramazsınız.

3.10. Kadınları bilgisayar bilimlerine teşvik edin

Bilgisayar bilimlerinde kadınların azlığıyla ilgili yakınmak yerine, bununla ilgili birşeyler yapın. Kadınların bu konu hakkındaki şikayetlerini (bu NASIL belgesiyle beraber) ciddiye alın, kadınların niçin bilgisayardan, matematikten ve genel olarak fen bilimlerinden neden uzak durduğuna dair yapılan çalışmaları okuyun ve kadınları nasıl teşvik edeceğinize dair yollar bulmaya çalışın. Diğer insanlar, kadınların bilgisayar bilimlerinden uzaklaşmasının sebeplerini tartışırken teşvikçi ve destekçi olun. Eğer imkanınız varsa, kadınlara yok göstermeyi deneyin. Yol göstermek, eğitim ve kariyer alanında kılavuzluk etmek, tavsiyelerde bulunmaktır. Herkes yol gösterici olacak yeteneğe sahip değildir ve uygun yol göstericiler bulmak oldukça zordur; ancak eğer bulunursa, sonuçları görmeye değerdir. Ancak, sakın yol gösterici olmanın bir kız arkadaş bulma yollarından biri olduğunu düşünmeyin – bir öğretmenin öğrencisiyle arasındaki tüm ilişki, öğrencisinden duyduğu gurur ve bir insan gelişirken duyacağı sevinçtir.

3.11. Kadınlar geldiği zaman gözünüzü dikmeyin ve işaret etmeyin

Kimse kendisinin gösterilmesinden ya da gözlerin üstüne dikilmesinden hoşlanmaz. Birçok kadın, ateşli Linux taraftarlarıyla dolu bir odaya doğru yürürken aniden bacaklarını kesildiğinden ve herkesin dönüp bakmasından ve diğer arkadaşlarının da görmesini sağlamak için parmakla göstermelerinden şikayetçiler. Bu durum oldukça ürkütücü ve hiç hoş bir durum değil ve bir kadının bir daha asla geri dönmeyeceğine yemin etmesi için yeterli bir neden.

Linux'ta bir kadından, Mia'dan iyi bir alıntı:

" Bir LKG'ye giderken asla sıkılmadım ancak ben yürürken herkesin gözlerini üzerime diktiği ve dönüp baktığı garabet etkinliklerinde hiç bu kadar sıkılmamıştım. Yürürken, sanki bir kovboy filmindeki "yabancıların bara yürüme sahnesi"ndeymişim gibi hissediyorum.

3.12. Yeni gelenlere kibar davranın

Bir kadın bir LKG toplantısında içeri yürürken ya da bir e-posta listesine ileti atarken kayıtsız davranmaya çalışın. Mümkün olduğu kadar, grubunuzun diğer üyelerinden biriymiş gibi davranın. Onun başka bir cinsten, özel, nadir ya da tuhaf olduğunu hatırlatmanın iltifat olmadığını unutmayın. Bu kadına, Linux topluluğunun herhangi bir üyesiymiş gibi davramaya çalışın. Böylece bu gerçekliğe doğru uzun yolu katetmiş olacaksınız.

3.13. Kadınlara basmakalıp düşüncelerle yaklaşmayın

Tüm kadınlara, yemek yapmaktan, dikiş dikmekten ve çocuk bakmaktan hoşlanan ve bir LKG'de ya da bir e-posta listesinde erkek arkadaşı, oğlu ya da kocası ilgilendiği için bulunduğunu farzetmeyin. Bir kadın, ne zaman bir LKG'de ona herhangi birşey açıklansa, çocuk bakmak ya da yemek yapmanın, bu gibi konularla kıyaslandığını ve bir kadının bu işlerle daha içli dışlı olmasının ima edildiğini söylüyor. Bizim de arabalarla, matematikle, avcı uçaklarıyla ya da robotiklerle ilgilenmediğimizi varsaymayın. Bizim bir çekirdeği nasıl derleyeceğimizi bilmediğimizi varsaymayın — Kişisel olarak en az onbeş kadının kendi çekirdeklerini güncellemeyi bildiğini ve bir o kadarının da çekirdek kodu yazdığını biliyorum. Eğer şanslıysanız, bunlardan biri LKG'de ya da bir posta listesinde karşınıza çıkar ve onun hiçbir zaman kendi makinasına yükleyemediğini farzettığınız için onu aşağılama fırsatı bulamazsınız. Kadınların sadece sohbet etmek ya da anlık mesaj göndermek hoşlarına gittiği için bilgisayarlarla ilgilendiğini varsaymayın. Kadınlar erkeklere göre daha az küfür ederler — bir kadının önünde küfür ettiğiniz zaman bunu geç kavramayın. Eğer daha önce herhangi bir çekirdek kodu okuduysa (özellikle arch/spac) muhtemelen nadide küfürler biliyordur.

3.14. Kadınlara normal insanlar gibi davranın

Elinizden geldiği kadar, grubunuzdaki kadınlara sadece normal insanlarmış gibi davranın, çünkü onlar da normal insanlar. Bazı insanlar "Kadınlar onlara diğer normal insanlara davrandığımız gibi davranmamızı istiyorlar sonra da etraflarında cinsel ayrımcı espriler yapmamızı istemiyorlar! Bu bir çelişkidir!" Güzel, eğer "normal insanları" "çoğu zaman birlikte takıldığınız ve vakit geçirdiğiniz erkekler" olarak tanımlıyorsanız asıl çelişki budur. Eğer "normal insanlar" tanımına kadınları da dahil ederseniz ve normal insanlara adaletli ve saygılı davranırsanız, kadınlar da sizden özel bir muamele beklemeyeceklerdir.

Eğer hala bir kadına nasıl davranacağınızdan emin değilseniz, şunu deneyin: Arkadaşça olun ama küstahça davranmayın, rahat olun, normal bir konuşmayı nasıl başlatıyorsanız öyle başlatın ancak konuşma bittiğinde daha ileri gitmeyin. Eğer zamanınızın çoğunu erkek topluluğunun belli bir altkütlesinde geçiriyorsanız, hareketlerini bir dereceye kadar değiştirebilirsiniz ancak bu sadece bir erkekle tamamen farklı bir altyapıyla konuşacağınız zaman geçerlidir. Eğer bir kadını kırmamak için çok ağır bir çaba sarfettiğinizi düşünüyorsanız, her ortamda davranışlarınızı gözden geçirmeniz gerekiyor. Kimse etrafında kadınlar varken, basitçe cinsel ayrımcı şakalar yapmayı bırakınca ahmak olmuyor.

3.15. Çok fazla eleştirmeyin

Kadınlar, kendilerini eleştirmeyi sevdikleri gibi, eleştirilere karşı da erkeklerden daha duyarlı olarak kabul edilir. Sonuç olarak, kadınlar ağır ve hoş olmayan eleştirilere erkeklerden daha fazla alınırlar. Bir eleştiri yapacağınız zaman kimsenin bir çekirdeği nasıl derleyeceğini bilerek doğmadığını hatırlayın ve bir noktada, sizin de bir zamanlar Linux'la ilgili hiçbir şey bilmediğinizi unutmayın. İnsanlar bir konu hakkında kötü olduklarını hisstmeye başarlarsa, ilgilerini kaybederler. Bu yüzden, eğer birilerinin Linux'la ilgilenmesini istiyorsanız, onun bu işte hiç iyi olmadığına inandıracak kadar eleştiri yapmayın.

3.16. İltifat edin

Kadınlar genelde erkeklerden daha az özgüvene sahiptirler ve genellikle kendilerini diğer herkesten daha sertçe yargırlar. İş ile ilgili övgüler, onun kendine güvenini geliştireceği gibi, konuyla olan ilgisini de geri getirecektir. Eğer gerçekten Linux'ta iyi olmadığını düşünürse, muhtemelen Linux'la çalışmayı bırakacaktır.

Aşağıdaki satırlar herhangi birine iltifat etmek için işinize yarayacaktır:

- Dürüst ve samimi olun. Eğer program gerçekten çöplükten başka birşey değilse, ona programının sözdizimsel güzelliğine hayran kaldığınızı söylemeyin. Övecek ve takdir edecek başka birşeyler bulun.
- Özgül olun. "Linux'ta iyisin" demek anlamsızdır, onun yerine "Herzaman hangi dağıtımı önereceğini biliyorsun" daha anlamlı ve özgül bir cümledir.
- Uygun cümleler söyleyin. Bir çekirdek geliştiricisine Linux yüklemeyle ilgili bir iltifat yapmayın. Bir gimp geliştiricisine katmanları kullanmaktaki yeteneğiyle ilgili övgü yağdırmayın. Onun deneyimini ve seviyesini önemsemeyen iltifatlar yerine, daha başarılı ve önemli iltifatlar yaptığınızdan emin olun.
- Kendinizle karşılaştırın. Eğer bash programlamayı sizden daha kısa bir sürede öğrendiyse, bunu ona söyleyin. "Vayy, X ay sonra bash programlamayı öğrendin. Benim öğrenmem için 2*X ay geçmesi gerekti" deyin. Eğer aptalca bir derleme hatası yaptıysa, ona şu ana kadar yaptığınız en aptalca derleme hatasından bahsedin. Eğer yaptığı hataların olağan dışı şeyler olmadığını öğrenirse kendini daha iyi hissedecektir.
- Eleştirmeden önce iltifat edin. Eğer yapıcı bir eleştiri getirmek istiyorsanız, öncelikle neyi doğru yaptığını söylemekten başlayabilirsiniz.
- İltifat edin ama eleştirmeyin. Hiçbir zaman bir iltifatı bir eleştiriye destek olarak kullanmayın.
- Böbürlenmeyin. "Kendi çekirdeğini derleyebiliyor!" demek ve şefkatle yaklaşmak iltifat değildir; bu eğer onun başarısında ufak bir katkınız varsa, bundan böbürlenmektir. Özellikle ebeveynler böbürlenmeye eğilimlidirler. Yeteneğini daha silik ve güç farkedilen yollarla övmeyi deneyin – "Ah, güzel, eğer çekirdek derleme konusunda bir sorun olursa, muhtemelen o sana benim yardım edebileceğimden daha iyi yardım edebilir." Birisi yeteneklerini bu şekilde gösterdiği zaman, bu tanımlanamaz bir şekilde harika bir duygu.

Şüphesiz ki, onun saçlarına, yüzüne ya da tatlı mizacına iltifat etmemelisiniz. Eğer Linux'la ilgileniyorsa, tanım olarak o da bilgisayarlara aşık biridir ve muhtemelen zekası, yetenekleri ve çok çalışmasıyla ilgili iltifatlarla ilgilenir. İlk kez Linux yüklediğinde, uyarlanmış masaüstüne ve son toplantıdaki akıllı ve ilginç sorularına iltifat edin. Uygunsuz yapılacak her iltifat, cinsiyetiyle ilgili bir öncelik olarak algılanacak (çünkü çoğu zaman böyle yapılıyor) ve kendisini rahatsız ve daha az güvenli hissedecektir.

3.17. Sadece erkek konuşmacıları davet etmeyin

Eğer her zaman tüm konuşmacılar erkek olursa, kadınlar bu durumun farkına varacak ve iyi karşılanmadıklarını hissedeceklerdir. Bir alana ilgi sağlamak için tanımlanan rol modelleri büyük önem taşır.

3.18. Kadınları konuşmaları için davet edin

Şaşırtıcı bir şekilde, grubunuza konuşma yapabilecek, teknik olarak mükemmel bir kadın bilgisayar bilimci bulmak kolay olacaktır. Eğer bilgisayar bilimleri için kadınları teşvik etmeyi amaçladığınızı söylerseniz, birçok kadın seve seve etkinliğinizde konuşmayı kabul edecektir. Kadın konuşmacılar, etkililiğinize kadınların gelmesini sağlamak için izlenecek bir numaralı yoldur. Böylece kadınlar bir rol modeli görme fırsatı yakalarlar, konuşmacıya tecrübeleri hakkında soru sorarlar ve en azından birkaç saat için bilgisayarlarla ilgilenen tek kadın olmadıklarını görme fırsatı yakalarlar. Etkinliğinize bir kadın konuşmacı çağırdığınız zaman, özellikle kadınlara, etkinliğin reklamını iyi yaptığınızdan emin olun.

Bir kadın LKG ücretinin daha az olduğuna ve kadın konuşmacılara kaba davranıldığına dikkat çekti. Bunun nedenini, onun bildiği herşeyi üyelerin de zaten bildiğini farzetmelerine bağlamış. Bu durumun sizin kadın konuşmacılarınızın başına gelmesine izin vermeyin.

3.19. Hep belli konuları konuşmayın

Siz ve arkadaşlarınız yerel LKG'nizde her hafta aynı konuları (en son video kartı, tek kişilik ordular, robotlar) konuşmaktan mükemmel derecede mutlu olabilirsiniz, ancak pek az kadın erkeklerin ilgi gösterdiği bu konulara sonsuz ilgi duyabilir. Tüm konuşmacılarınızın sadece bi konular hakkında konuşmamalarına ya da her zaman robotiklerin aynı alanlarından bahsetmemelerini istemeyi deneyin.

3.20. Daha geniş alanlar hakkında tartışın

Konuşmacılarınızı sadece teknik özellikler yerine daha geniş bir alanda konuşacak şekilde ayarlayın. Kadınlar, bilgisayar bilimlerinde daha geniş bir tekniksel ilginin dışında, bilgisayarları içine alan politik ve sosyal konularda konuşmaya daha eğilimlidirler. Sürekli USB'lerden konuşmayı bırakıp derleyiciler hakkında bir tartışma düzenlemeyi ya da sadece—ikilik Nvidia modülleri hakkında bitmek bilmeyen tartışmaları bırakıp açık kaynak lisansları yeniden incelemeye ilgili konuşmalar düzenlemeyi deneyin.

3.21. Katılımı zor toplantılar düzenlemeyin

En kötü LKG toplantısı muhtemelen şöyle olur: Pazartesi akşamı saat 10'da, girişi belli olmayan ve dar sokaklarıyla ve etrafta hiçbir toplu taşıma aracı olmayan şehir merkezindeki bir depoda olan bir toplantı. Hey, pizza servisimiz (seçenekler: et, duble et, özel soslu et) ve ucuz bira var. Toplantı sonrasında, bir spor barına gideceğimizi söylememe gerek var mı?

3.22. Toplantılara katılımı kolaylaştırmaya çalışın

Her zamanki gibi, aşağıdaki öneriler de toplantılarınızı herkese karşı ilginç ve çekici kılacaktır. Toplantılarınızı aile ya da okul dışı uygun zamanlara ayarlayın – gecenin ilerleyen saatlerine değil. Toplantılarınızı güvenli, kolayca ulaşılabilir bir yerde yapmaya özen gösterin. Eğer yeni insanlar istiyorsanız, toplantılarınız açıkça tarif edilmiş ve bulunması kolay yerlerde olmalıdır. Eğer yiyecek ve içecek sunuyorsanız, menüde biraz çeşide yer vermeye özen gösterin. Resmi olmayan bir araştırmadan sonra, kadınların pizza yerine sandviç, meyva ya da sebzeyi tercih ettiklerini öğrendik. Vejeteryan bir menü seçeneğini de gözönünde bulundurun. Eğer LKG üyeleri dışarıda buluşmak istiyorlarsa, farklı insanları da karşılayabilecek altyapıya sahip bir yer olmasına dikkat edin.

3.23. Yeni katılan insanlara hoş karşılanmamış hissettirmeyin

Eğer yeni birisi katılırsa ve tüm eskiler bu insanla konuşmayı reddeder ya da tanımazlarsa, bu yeni aday muhtemelen kendini hoş karşılanmamış hissedecek ve geri dönecektir. Muhtemelen her insan, merhaba demek

için biraz utangaçtır ancak bu sonucu değiştirmiyor. Ek olarak, eğer diğer üyeler, bu yeni üyenin her söylediğine itiraz eder ya da önemsemezlerse, bu yeni üye de tekrar gelmeyi düşünmeyecektir.

3.24. İnsanlara kaynaşmaları için yardım edin

Yeni gelenlerden kendilerini tanıtmalarını ve ilgilendiği alanlar ve uğraştığı projeler hakkında biraz bahsetmelerini isteyin. Daha rahat tanışma yöntemleri deneyin – bir konuşmacı ve sessiz dinleyiciler topluluğu yerine, bir panel sorusu ve cevap oturumu şeklinde bir yuvarlak masa toplantısı yapın. Diğer üyelerin birkaç dakikalığına kendi projelerinden bahsetmelerine izin verin, böylece yeni insanlar kimle konuşabileceklerini anlasınlar. Eğer yabancı insanlarla konuşmayı dert etmeyen insanlar tanıyorsanız, ev sahibi gibi davranmalarını ve grupta ya da e-posta listesinde yeni gelenleri karşılamalarını rica edin.

3.25. Kız arkadaşları ya da eşleri küçümsemeyin

Linux'la ya da bilgisayarla ilgilenen kadınlar da tıpkı diğer kadınlar gibi, kendi ilgi alanlarını paylaşan insanlarla çıkıyorlar ya da evliler. Birçok insan bu kadınların Linux'la ilgilenmelerinin sırf erkek arkadaşları ya da kocaları yüzünden olduğunu varsayıyorlar. Kadınlar bazen erkek arkadaşları aracılığıyla Linux'la tanışırlar (ancak bu durum onların ilgisini daha az geçerli ya da daha az önemli kılmaz). Kadınlar Linux'la ya da bilgisayarla ilgilenirler; bu alanda yeni insanlar ve arkadaşlarla tanışırlar ve bu alanda olan kadınların sayısının az olması yüzünden sürpriz olmayacak bir şekilde aynı alandan çıkabilecek birilerini bulmakta biraz zorluk yaşarlar. Bu durumu Linux'la ilgilenen çoğu kadının yine Linux'la ilgilenen birileriyle çıktığı ya da evli olduğu sonucunu çıkarmayın. Kişisel olarak söylemem gerekirse, Linux'la ilgilenmeye başladığım zamanlarda, işletim sisteminin varlığından habersiz bir binbaşıyla çıkıyordum.

LinuxChix'lerden biri, ilk olarak bir konferansa davet edildiğinde "Hacker'ların Eşleri" isimli panelde konuşmacı olduğunu söylüyor. Paneli düzenleyen önde gelen açık kaynak üyeleri, neden onur kırıcı bir davranışta bulunduklarını anlamıyorlar. Herşeyden sonra, kadının açık kaynak dünyasındaki emekleri, meşhur bir çekirdek hacker'ının karısı olmasının yanında önemsiz sayılıyor.

3.26. Kız arkadaşlara ya da eşlere özgür insanlar gibi davranın

Linux'la ilgilenen insanların kız arkadaşlarının ya da eşlerinin de kendilerine ait bir hayatları ve becerileri vardır. Bu insanları erkek arkadaşlarının ya da kocalarının yardımcıları gibi görmeyin, onların da kendilerine ait ilgileri ve uzman oldukları alanlar var, onlarla bu konular hakkında konuşun.

4. Ama bunu yapmam!

Belki de içgözlem yapmak için uygun bir zaman. Ottawa Linux Sempozyumu'ndaki LinuxChix BOF'ta kadınların LKG'den neden uzak durduklarına dair aklımıza gelen tüm nedenleri listeledik. Yerel LKG'den bir adam elini uzattı ve kendi LKG'sindeki hiçkimsenin bu davranışları yapmadığını ancak yine de kadınları etkilemekte zorluk çektiklerini söyledi. Aynı LKG'den bir kadın elini kaldırdı ve "Evet, yapıyorlar" dedi. Ve bu davranışları yapan sadece birkaç "kötü elma" olduğunu ancak bunların da kadınları usandırmak için yeterli olduğunu söyledi. Bu önemli bir noktadır: eğer grubunuz dokuz tane yardımsever ve kibar üyeye sahipse, ancak bir tane kaba ve cinsel ayrımcı üyeye sahipse; birçok kadın bu tek üyeden dolayı grubunuzdan uzak duracaktır. Bu durumun gruptaki diğer insanlar için adil olmadığını farkındayım ancak gerçek bu. Eğer grubunuzda bir tane kötü elma varsa, gelecek sefer başka bir kadını gruptan soğutmaması için bu elmanın kabuklarını biraz soymaya bakın. Attığı e-postaya cevap verin ve onunla aynı fikirde olmadığınızı ve düşüncelerini onaylamadığınızı söyleyin. Bu "kötü elma"yla aynı fikirde olmayan diğer bir insanın bile varlığından haberdar olmak, kadınların kalmaya daha çok istekli olmasını sağlayacaktır.

Tecrübelerime dayanarak söylemeliyim ki; bir adamın birçok kez bu davranışlardan hiçbirini yapmadığını söylediğini ve dakikalar ya da saatler sonra, yapmadığını iddia ettiği şeyi yaparken gördüm. Bu adamlardan hiçbirinin yalancı olduğunu düşünmüyorum, yalnızca tamamen dikkatsiz ve yaptıklarından habersizler. Cinsel ayrımcı şakalar ya da yorumlar yapmak bilişsiz davranışlar gibi görünüyor; birçok erkek söyledikleri şeylerin kadınlar tarafından neden tiksindirici olduğunun farkına varamıyorlar.

Aynı zamanda, iyi niyetli olabilir ve yine de kadınları uzaklaştırabilirsiniz. Örneğin, bir etkinliğe geldiği için ona ne kadar cesur olduğunu söylemeniz size göre onu teşvik etmek için iyi bir yol gibi gözükebilir ancak aslında onu gruptan biri gibi hissettirmek şöyle dursun, aslında onun ne kadar tuhaf ve alışılmışın dışında olduğuna işaret etmiş olursunuz. Bir kadının dediği gibi, "Uzaylı olduğumu ben de biliyorum. Bunu vurgulamanıza gerek yok." Umuyoruz bu NASIL belgesi sayesinde, istemeyerek de olsa kadınları nasıl uzaklaştırdığınızın farkına varmışsınızdır.

Eğer kadınlara karşı olan davranışlarınızın nasıl olduğu hakkında tereddütteyseniz, size verebileceğim en iyi öneri doğruluğu ve açıklıklılığıyla bilinen bir kadını bulmanız ve daha önce kadınlara yönelik rahatsız edici konuşmalar yapıp yapmadığınızı sormak olacaktır. Yanıtı karşısında şaşırabilirsiniz. Unutmayın, birçok kadın bir erkeğin yüzüne karşı kaba olmaktan kaçınır, bu yüzden dürüstçe bir cevap almanız biraz zor olacaktır.

A. LinuxChix

LinuxChix, Linux'la ilgilenen kadınlar için kurulmuş, etkin ve büyüyen bir dernektir. Deb Richardson tarafından kurulan ve şimdilerde Jenn Vesperman tarafından yönetilen LinuxChix, özellikle kadın Linux kullanıcıları ve geliştiricileri için arkadaşça ve destekleyici bir ortam sunuyor. LinuxChix, kadınların Linux topluluğuna dahil etmenin önemi üzerinde duran uluslararası bir grup gönüllü tarafından yürütülüyor. LinuxChix'e erkekler de katılabilir ancak, kadın-egemen bir ortama girdiklerini kabullenmeli ve odak noktanın kadınlar olduğunu bilmelidir. LinuxChix'e dahil olan kadınlar arasında birçok çekirdek geliştiricisi, bir Mozilla geliştiricisi, bir GNOME vakfı üyesi, bir O'Reilly yazarı, sistem yöneticileri, bilgisayar danışmanları, güvenlik uzmanları, lise öğrencilerinden doktora öğrencilerine kadar birçok alanda, birçok bilgisayar hobisine sahip olan kadın bulunmaktadır. Eğer Linux'la ilgilenen bir kadınsanız ya da ilgilenen bir kadın biliyorsanız, LinuxChix bir arkadaş grubu bulmanız için mükemmel bir yerdir.

LinuxChix'e bugünlerde yeni bir dizi özellik, web kaynağı ve e-posta listesi eklendi. Eğer LinuxChix'i bir kaç aydan beri ziyaret etmediyseniz bir kere daha bakmanızı tavsiye ederim. Yeni özellikler, Linux çekirdek kodu dersleri, birçok yeni e-posta listesi, çevrimiçi programlama kursları, kitap ve yazılım incelemeleri ve daha birçok özelliği kapsıyor. Birçok LinuxChix makalesine yeni başlandı ya da yeniden yazıldı (makaleler LinuxChix'i yüz-yüze toplantılarda biraraya getirmek için oluşturulur). LinuxChix'in "gelişim süreci" açık ve arkadaşçadır. Her zaman yeni gönüllülere ve yeni düşüncelere açığız, yalnızca e-posta listelerimize üye olup yardım teklif etmeniz yeterli.

Daha fazla bilgi için LinuxChix'in web sitesine bakın:

<http://www.linuxchix.org>

Notlar

- a) Belge içinde dipnotlar ve dış bağlantılar varsa, bunlarla ilgili bilgiler bulundukları sayfanın sonunda dipnot olarak verilmeyip, hepsi toplu olarak burada listelenmiş olacaktır.
- b) Konsol görüntüsünü temsil eden sarı zeminli alanlarda metin genişliğine sığmayan satırların sığmayan kısmı `␣` karakteri kullanılarak bir alt satıra indirilmiştir. Sarı zeminli alanlarda `␣` karakteri ile başlayan satırlar bir önceki satırın devamı olarak ele alınmalıdır.

Bu dosya (encourage-women-howto.pdf), belgenin XML biçiminin T_EXLive ve belgeler-xsl paketlerindeki araçlar kullanılarak PDF biçimine dönüştürülmesiyle elde edilmiştir.

18 Şubat 2007